

OD KOD ZAGONSKI DENAR?

Za izvedbo takega programa bi morali šolo preurediti in dograditi. Nad učilnico bi uredili sobe za osebje, kuhinjo bi postavili zunaj dvorišča, tako da bi bila ločena od glavne stavbe. Sanitarije bi morali zgraditi bližje stavbi. Seveda pa bi morali tudi popraviti streho, napeljati vodo in elektriko, urediti vadišča, okolico, morda povečati jezero in izsušiti močvirje.

NMA bi dala vse posle v zvezi s šolo v najem in najemnik bi plačeval najemnino ali določen odstotek dohodka, kakor bi se dogovorili. Toda pri tem je nekaj zelo pomembno. Po moji oceni bi morala miniti tri do štiri leta, da bi taka šola — hotel postala rentabilna. V začetku bi bilo več stroškov kot dohodka in bi bilo potrebno dobiti nekeje začetni kapital, lahko tudi kot posojilo ali delnice ali na kakšen drugačen način. Veliko bi bilo potrebno dati za obveščanje in propagando. Tu bi bilo potrebno še najti najprimernejše oblike, na primer: glede na to, da večina turistov

pride v Nepal z letalom, bi bila lahko v letalu skupaj z drugimi prospekti tudi informacija o možnostih, ki bi jih nudila šola v Manangu. Glede na informacije, ki so mi bile dostopne in na podlagi določenih izračunov iz predpostavk bi po uvajalni dobi taka šola-hotel poslovala z dobičkom. Zanimanja je med turisti že sedaj precej in glede na ceno, ki jo je letos NMA postavila tujcem za udeležbo na tečaju, bi bil tak tečaj z vzponom na vrh cenejši kot vzpon v lastni režiji.

Za takšno nadaljevanje šole bi bilo potrebno izdelati nov projekt, tako razvojni kot finančni in gradbeni. Mogoče bi nam z njim uspelo dobiti denar tudi iz sklada solidarnosti za pomoč nerazvitim državam. Lahko bi poskusili tudi z akcijo po podjetjih. Možnosti je več: kot pomoč, kot sponzorstvo, kot plačilo za reklamno vitrino v šoli, kot protiusluga za vodenje tur v gore, kot posebna reklamna akcija itd. V vsakem primeru pa bodo morali aktivno, ne smo simbolično, v akciji sodelovati poleg KOTG tudi PZS, PZJ in še kdo.

JERZY KUKUCZKA SE JE SMRTNO PONESREČIL

»Z EVERESTOM SE SVET NE KONČA«

Dva sta bila na svetu, ki sta doslej stala na vrhovih vseh štirinajstih osemtisočakov, kolikor jih je na našem planetu, Reinhold Messner in Jerzy Kukuczka. Zdaj je ostal le še en sam: dne 24. oktobra se je v južni steni himalajskega osemtisočaka Lotseja smrtno ponesrečil poljski alpinist Kukuczka.

Po poročilih, ki smo jih dobili pred ključkom redakcije, so truplo poljskega alpinista našli nekaj dni po nesreči ob vznožju stene na višini 5400 metrov in ga pokopali v neposredni bližini baznega tabora pod Lotsejem. Poljaki so odpravo prekinili in se vrnili v Katmandu.

Dne 21. oktobra je Kukuczka skupaj s plezalskim kolegom Pawlowskim postavil šesti višinski tabor na višini okoli 8000 metrov. Naslednji dan sta bivakirala na višini 8150 metrov in še dan pozneje spet 150 višinskih metrov višje. Bila sta popolnoma izčrpana in na koncu z močmi, deloma zaradi napornega plezanja in deloma (ali še bolj) zaradi življenja na takšni višini. Dne 24. oktobra se je zgodila nesreča, ki je zelo verjetno posledica dveh zaporednih bivakov na višini nad 8000 metrov. Pawlowski namreč ni znal razložiti, kako je njegov soplezalec padel in kaj se je dogajalo neposredno pred tem, saj je sam prišel v bazni tabor popolnoma izčrpan. Po podatkih, ki so nam doslej na voljo, naj bi bil vzrok za Kukuczkov padec orkanski veter, ki je njega odpihnil iz stene, njegov soplezalec pa se je obdržal.

Bil je eden od največjih alpinistov na svetu: Jerzy Kukuczka

ZADNI INTERVJU

Le nekaj dni pred Kukuczko smrtjo je bil v reviji Turista, ki ga izdaja Češkoslovaška zveza za telesno kulturo v Pragi, objavljen s tem alpinistom intervju z naslovom »Z Everestom se svet ne konča«: »Le dva človeka sta na svetu, ki sta splezala na vrhove vseh osemtisočakov v Hi-

malaji, Reinhold Messner in Jurek Kukuczka. Medtem ko je Južni Tirolec za to potreboval 15 let, je Poljaku Kukuczki ta podvig uspel v manj kot devetih letih. Obadva sta za svoj velikanski uspeh dobila olimpijski medalji na zadnjih zimskih olimpijskih igrah v Calgaryju.

Simpatičnega svetlolasega Jirzyja, kot ga kličejo nekateri prijatelji, smo prosili za pogovor.

Navada je že, da poljski gorniki začnejo svojo športno pot v Tatrah ali Beskidih. Ali ste jo v teh gorah začeli tudi vi?

Moja kariera se je prav tako začela v Beskidih. Rodil sem se v Katowicach, kjer sem se kot 16-letni fant spoznal z alpinisti, s katerimi sem potem hodil plezat v Beskide. Tem so sledile Tatre, pa Alpe, Dolomiti in naposled Himalaja.

Kaj vam je dalo gorništvu, s čim vas je obogatilo?

Zelo veliko je tega, mislim pa, da je največji dar to, da sem prizanesljiveje gledal na ljudi, na njihove napake in pomanjkljivosti.

Kako prenašate samoto v velikih nadmorskih višinah? Kako je bilo, na primer, med vašim solo vzponom na Makalu?

Makalu spada med moje najtežavnejše himalajske vzpone. Kar pa zadeva samoto: človek včasih mora biti sam. Prav zaradi tega hodim v gore, na primer, v Himalajo. Toliko lepše se mi zdi poter, ko sem spet med ljudmi, med svojimi.

Kaj mislite o dihanju dodatnega kisika iz jeklenk v višinah več kot 8000 metrov?

Med vzponom na Everest sem tudi sam dihal tak kisik, ker je bila takrat pač taka navada, potem pa sem prišel do sklepa, da lahko vegetiram tudi brez tega. Med vzponi na naslednjih dvanajst osemtisočakov nisem več dihal dodatnega kisika iz jeklenk.

Kdo financira vaše odprave?

Doslej je vse naše odprave organiziral naš klub iz Katowic. Denar za potovanja smo si zaslužili sami z najrazličnejšimi deli. Najpogosteje smo delali na visokih dimnikih; čim višji je bil dimnik, tem več denarja smo zaslužili in na temvišji vrh smo potem lahko plezali. Zadnji čas smo bili deležni tudi pomoči nekaterih tvrdk, ki so nas za odprave dobro opremile.

Nekateri plezalci srednje generacije pa tudi športniki, ki se šele uveljavljajo, služijo z reklamami. Koliko zasluži letno vrhunski alpinist ali plezalec?

To je odvisno od tega, kje živi, v kateri državi in deželi.

Katere osebnosti svetovnega gorništvaja najbolj cenite?

Zame je najpomembnejša osebnost s tega področja Hermann Buhl, ki je pogosto sam plezal proti vrhovom in tudi stal na njih. Spoštujem tudi Reinholda Messnerja; velik gornik je, ki mu je uspelo kot prvemu na svetu priplezati na vrhove vseh osemtisočakov. Vsekakor moram omeniti še

Walterja Bonattija, ki je splezal zelo veliko težavnih mest v Alpah.

Kaj mislite o Messnerju? Ali sta se že srečala?

Srečal sem se z njim že nekajkrat, najpogosteje v gorah. Pred letom dni pa me je skupaj s še nekaterimi gorniki povabil na svoj gradič nedaleč od Bolzana. Bilo je zelo prijetno srečanje, na katerem smo veliko razpravljali o tem, kam pravzaprav gre alpinizem. Da bi se mu nekako oddolžili, sta Messnerja povabili k nam. Naš katoviški visokogorski klub, čigar član sem, organizira namreč festival z gorniško tematiko.

Vaše uspehe poznamo; kateri pa je bil vaš največji neuspeh?

To je bilo leta 1977, ko sem plezal na Nanga Parbat. Le še 150 metrov sem imel do vrha, ko sem se moral vrniti, ker nisem hotel pustiti samega svojega kolege — alpinista, ki je bil na koncu z močmi. *Ali še obstaja kakšen resen cilj, potem ko ste bili na vrhovih vseh osemtisočakov? Ali vas še kakšen cilj privlači?*

Prav gotovo, ti cilji pa so spet v Himalaji. Poleg teh »uradnih« štirinajstih osemtisočakov je tam še precej stranskih vrhov — Kangčendzenga ima, na primer, kar štiri. Seveda se z Everestom in osemtisočaki plezanje po Himalaji ne konča. Tam je še ogromno prelepih in težavnih smeri, po katerih človeška noga še ni stopala.

NOVI KORAKI V ALPINIZMU

V eni od teh smeri, po kateri je Kukuczka hotel plezati kot prvi, je omahnil v smrt. Njegovo plezanje na himalajske osemtisočake se je začelo leta 1979, ko je splezal na Lotse (8516 m), leto dni pozneje pa je stal na Mount Everestu (8848 m). Oktobra 1981 je v solo vzponu priplezal na Makalu (8463 m), čeprav takrat še ni niti pomislil na to, da bi plezal na vse osemtisočake sveta. Na nekaj naslednjih vrhov je plezal skupaj z Wojciechom Kurtyko. Julija 1982. leta sta prišla na Broad Peak (8047 m), poleti leta 1983 na Gašerbrum II in I, na oba po lepih, novih smereh. Julija 1984 je že drugič stal na Broad Peaku, to pot pa je plezal prek vseh treh vrhov (7700, 8016 in 8047 m). Leta 1985 je z drugimi plezalci prišel pozimi na dva vrhova, na Daulagiri (8167 m) in na Čo Oju (8201 m), na slednjega po izjemno težavni novi smeri, ko je moral pri tem štirikrat bivakirati na višini 7200 metrov. Poleti leta 1985 je nato prispel po novi smeri na Nanga Parbat (8125 m), kar je bil njegov deveti osemtisočak.

Januarja 1986 je kot prvi pozimi priplezal na vrh Kangčendzenge, tretjo najvišjo goro sveta (8586 m), poleti istega leta pa je po južni steni priplezal na K-2 (8611 m) v dvoje in malodane v alpskem slogu. Novembra je sledil tretji osemtisočak tistega izredno plodnega leta, Manaslu (8163 m),

prav tako po novi in težavni smeri. Naposled je prišla zima 1986/87 in z njo predzadnji osemtisočak, na katerega je opravil nedvomno prvi zimski vzpon, Anapurna (8091 m). Naposled je leta 1987 priplezal še na Šišo Pangmo (8046 m) v Tibetu.

Čeprav je bil Jerzy Kukuczka drugi na svetu, ki je splezal na vseh štirinajst osemtisočakov, je ta 41-letni Poljak vendarle napravil v osvajanju vseh najvišjih gorá na svetu korak več kot pred njim Messner.

Na desetih od teh vrhov je bil Kukuczka po novih smereh, na štirih pa je bil na vrhu pozimi. Trije vzponi med temi štirimi so bili prvi zimski vzponi na te vrhove. Pri osvajanju osemtisočakov je po Messnerju postavil mejo kakovosti precej višje, kot je v Delu zapisal odlični slovenski alpinist Tomo Česen, ki citira pokojnega alpinističnega kolego Kukuczko: »Zbiranje osemtisočakov po normalnih poteh bo korak nazaj v alpinizmu.«

PLANINSKA KOČA ALI GOSTILNA NA VREMŠČICI?

POSTOJANKA NA OSAMLJENI GORI

Vsaj od sredine letošnjega leta so posebno v javnih občilih na Primorskem dolge in pogosto žolčne razprave o tem, ali naj bi na Vremščici stala planinska kočá ali pa bi bilo vendarle treba storiti vse, da je tam nikoli ne bi bilo. Medtem ko je sprva kazalo, da bi bila skromna planinska kočá ob dolgi slovenski planinski transverzalni poti kar prijetno zavetišče, so se prav kmalu oglasili nasprotniki kočé in zagovorniki neokrnjene narave (ki jo je tudi pri nas vedno manj), ker da bi postala takšna kočá ob cesti takoj čisto navadna gostilna, v kateri bi planince prav težko gledali. Razprave še niso končane, vsaka stran stoji trdno na svojih stališčih, na Vremščici pa je že precej časa zložen velik kup zidakov, iz katerih naj bi nastali zidovi bodoče planinske kočé.

KDO HOČE KOČO?

Kolikor imamo na voljo dokumentacije, so najresneje začeli premišljevatí o planinski kočí na Vremščici v začetku letošnjega leta. Prve dni apríla je namreč Danilo Sbrizaj iz uprave Planinske zveze Slovenije dobil od Planinskega društva Sežana dopis, s katerim obveščajo PZS, da »nameravamo letos začeti graditi planinsko postojanko na Vremščici. Za gradnjo se je do sedaj močno zavzemala krajevna skupnost Senožeče, predsednik Rado Meden ter še JLA, konjerejsko turistični center Lipica in TOK Vina-Kras, katere kooperant je sedanji ovčerejec na Vremščici.«

V nadaljevanju tega dopisa je rečeno, da je bila lokacijska obravnava že pred leti, pri tem pa so sodelovali PZS, Rado Meden, dr. Branko Šalamun iz Kopra in drugi, da so bila dana vsa soglasja od spomeniškega varstva do JLA, da je pri občinski skupščini vložena prošnja za izdajo gradbenega dovoljenja in da bo projekte izdelal inž. arh. Marjan Vrabc. Predsednik PD Sežana Jože Šonc hkrati prosi PZS za strokovno pomoč.

Dne 6. maja letos je bil v Senožečah pogovor o tej gradnji, ki so se ga udeležili

predstavniki Planinske zveze Slovenije in še predvsem njene gospodarske komisije, PD Sežana, Obalnega planinskega društva Koper, krajevne skupnosti Senožeče, JLA iz Postojne in projektant kočé na Vremščici. Predsednik PD Sežana Jože Šonc je takrat povedal, da so za to gradnjo »živo zainteresirani slovenski planinci od Maribora do Kopra in tukajšnje gospodarske organizacije«. Dejal je, da je že pripravljen projekt, odobrena lokacija in gradbeni material ter zagotovljena pomoč Senožečev in garnizije JLA iz Postojne.

PRVO POROČILO

Rado Meden, predsednik KS Senožeče, je na tem sestanku potrdil odločenost KS, da bi začeli čimprej zidati, »čeprav KS sama in tudi planinci sami kočé ne morejo zgraditi«. Dejal je, da je pri lokaciji od vsega začetka sodelovala PZS ter da sta jo potrdila koprski Zavod za urbanizem in vojna oblast v Sarajevu. »Poudaril je interes TOK v zvezi z ovčerejo,« je napisano v zapisniku s tega pogovora, »Lipice v zvezi z jahanjem za njihove goste, gozdarjev zaradi protipožarne službe, JLA zaradi vojaških vaj in obmejnega območja, planincev, ki bodo v kočí dobili možnost prenočevanja na poteh med Mladiko nad Postojno in kočó na Slavniku, primorske mladine, ki se že desetletja zbira na Vremščici na dan mladosti, Slovencev onstran meje in izletnikov iz Trsta. Apeliral je, da bi problem reševali življenjsko, da bomo kočó spravili pod streho še letos.«

Po besedah projektanta naj bi bila kočá velika 25 × 9 metrov in bi imela skupno površino 317 kvadratnih metrov namesto prvotno predvidenih 600. Rezervoar za vodo je po njegovih besedah dimenzioniran na streho, greznica pa je triprekatna. Predstavniki JLA Ratko Pavlovič se je na tem sestanku zavzel za čimprejšnji pričetek del. Dejal je, da vojska denarja sicer ne more dati, da pa je pripravljena pripraviti taborišče ter za daljši čas zagotoviti hrano in vodo za 20 do 30 ljudi, po potrebi